

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

R. Westdijk (FvD) en E. W.Kegel (FvD)

d.d. 3 april 2026

Nummer

4381

Onderwerp

Indeplaatsstelling huisvesting statushouders

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Directe aanleiding voor de vragen is de GS-brief d.d. 17 maart 2026 in vervolg op de GS-brief d.d. 10 februari 2026 over interbestuurlijk toezicht huisvesting vergunninghouders – oordeel n.a.v. stand van zaken 1 januari 2026. Per 17 maart jl. is het GS-besluit genomen tot juridische indeplaatsstelling (trede 5) bij de gemeenten Krimpenerwaard, Leidschendam-Voorburg, Voorne aan Zee en Zwijndrecht met een begunstigingstermijn tot 1 april 2027 als laatste mogelijkheid om de tenuitvoerlegging van het indeplaatsstellingsbesluit (trede 6) te voorkomen.

In geval van indeplaatsstelling nemen GS de uitvoering van het taakveld van de huisvesting van statushouders, met name de beschikbaarstelling van woonruimte, van de colleges van B&W van betrokken gemeenten over, waarbij alle kosten van betreffende uitvoering op betrokken gemeenten worden verhaald.

Behalve de vier gemeenten waarvoor een besluit tot indeplaatsstelling is genomen (trede 5), is er ook sprake van een vooraankondiging van indeplaatsstelling (trede 4) aan nog 18 gemeenten in de provincie Zuid-Holland. Deze 18 gemeenten hangt de concrete dreiging van provinciale curatele boven het hoofd.

Wettelijke grondslagen voor interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van statushouders, waaronder ook indeplaatsstelling, zijn gelegen in Art. 28 Huisvestingswet 2014 (t.a.v. opgave huisvesting statushouders) en Art. 124 Gemeentewet (t.a.v. interbestuurlijk toezicht). Aanvullende beleidskaders zijn gelegen in het Uitvoeringsprogramma generiek interbestuurlijk toezicht gemeenten 2024 en het Aanvullend beleidskader huisvesting vergunninghouders 2020.

- Toezichtsbeleid** *a. Is GS zich ervan bewust, gegeven deelname in het Interprovinciaal Overleg (IPO), dat Zuid-Holland in het algemeen strenger en op meer directieve wijze uitvoering geeft aan de wettelijke interbestuurlijke toezichtstaak op gebied van huisvesting van statushouders dan andere provincies, die in het algemeen een meer faciliterende en op overleg gerichte houding jegens gemeenten aannemen? b. Waarom kiest GS ervoor om op deze wijze invulling en uitvoering te geven aan de wettelijke taak? c. Welke rol speelt de grote woningnood en grote moeite die het gemeenten kost*

om beschikbaarheid van huisvesting voor eigen inwoners te waarborgen, wo. inwoners die soms al ruim 10 jaar op een wachtlijst staan voor sociale huisvesting, op de wijze waarop de provincie uitvoering geeft aan het interbestuurlijke toezicht?

Antwoord

a: GS herkent zich niet in dit beeld. Alle provincies hanteren dezelfde wettelijke grondslag en dezelfde beginselplicht tot ingrijpen bij taakverwaarlozing. We zijn met gemeenten in goed overleg en werken en denken mee waar dat kan.

b: Zuid-Holland volgt de getrapte aanpak conform het 'Uitvoeringsprogramma generiek interbestuurlijk toezicht 2024', dat geldt voor iedere vorm van interbestuurlijk toezicht en het 'Aanvullend beleidskader huisvesting vergunninghouders 2020' van de provincie.¹

De taakstelling is een resultaatverplichting op grond van artikel 28 Huisvestingswet 2014 en GS zijn op grond van artikel 124 Gemeentewet gehouden te interveniëren bij structureel tekortschieten. Wanneer een gemeente op trede 5 wordt geplaatst, is daaraan het klimmen naar trede 4 voorafgegaan en hebben er de jaren ervoor al meerdere contactmomenten, ambtelijke gesprekken en bestuurlijke overleggen plaatsgehad, zonder voldoende resultaat. Klimmen op de ladder is meer het gevolg van meten, dan van oordelen; de door de minister vastgestelde taakstelling is getalsmatig niet gehaald.

c: GS erkent de druk op de woningmarkt en stimuleert de sociale woningvoorraad voor alle doelgroepen. De huisvesting van vergunninghouders betreft een wettelijke resultaatverplichting die GS dient te handhaven. In de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken die in het kader van het interbestuurlijk toezicht worden gevoerd, wordt rekening gehouden met de lokale mogelijkheden en onmogelijkheden van gemeenten, waaronder de beschikbaarheid van passende woningen.

2. **Motivatie besluitvorming** a. Kunt u uiteenzetten op grond van welke feiten en overwegingen tot indeplaatsstelling bij iedere van de genoemde vier gemeenten is besloten? b. Waarin schoot het Huisvestingsplan voor Vergunninghouders (hierna HvV) van iedere van de vier gemeenten naar oordeel van GS tekort? c. Mag uit het besluit tot indeplaatsstelling geconcludeerd worden dat naar het oordeel van GS van een overmachtssituatie geen sprake is bij iedere van de vier gemeenten? d. Onder welke omstandigheid zou naar het oordeel van GS wel sprake zijn geweest van een overmachtsituatie? e. Welke redenen voert iedere van de vier gemeenten aan waarom niet aan de opgave voor huisvesting van statushouders kan worden voldaan? f. Komt een adequaat HvA, waarmee indeplaatsstelling voorkomen en trede 4 verlengd had kunnen worden, naar het oordeel van GS er feitelijk op neer dat aan meer statushouders voorrang bij toewijzing van sociale huurwoningen verleend had moeten worden, ten koste van andere wachtende rechthebbenden? g. Zo nee, welke andere adequate maatregelen had iedere van de vier gemeenten naar het oordeel van GS in het HvA kunnen of moeten nemen?

Antwoord

a: De feiten waarop de plaatsing in een trede zijn gebaseerd zijn de aantallen gehuisveste vergunninghouders en de duur van de achterstand. Per half jaar is er een wettelijke taakstelling per gemeente. Een gemeente die de taak niet haalt stijgt na een half jaar een trede.

Soms zijn omstandigheden zoals een gebrek aan koppelingen (passende populatie van te huisvesten statushouders) een reden om plaatsing in een hogere trede uit te stellen of terug te plaatsen op trede 1. Een gemeente in trede 5 heeft dus minimaal twee en een half jaar lang de taakstelling niet gehaald. Dat feit noopt de provincie als toezichthouder in het interbestuurlijk toezicht tot het plaatsen in trede 5.

b: In de huisvestingsplannen voor Vergunninghouders geven gemeenten aan hoe de opgelopen achterstand zal worden ingelopen. Aan plaatsing in trede 5 is eveneens een gesprek voorafgegaan met de verantwoordelijke bestuurders (in de regel burgemeester en wethouder, gedeputeerde en Commissaris van de Koning). Wanneer onvoldoende is hardgemaakt dat het aannemelijk is dat het kan lukken, is plaatsing in trede 5 noodzakelijk geacht.

c: deze conclusie kunt op deze manier trekken.

d. Of sprake is van overmacht wordt per gemeente en per situatie beoordeeld op basis van maatwerk, doorlopend gewogen in de gesprekken gedurende het meerjarige toezichttraject en mede op basis van het aangeleverde HvV.

Een voorbeeld van een overmachtssituatie zou bijvoorbeeld zijn wanneer er vanuit het COA geen of onvoldoende koppelingen zijn voor een gemeente om haar taakstelling mee te voldoen. Indien een gemeente al haar koppelingen heeft geplaatst, maar niet de gehele taakstelling, wordt deze gemeente op trede 1 van de interventieladder geplaatst omdat ze niet in staat is om aan de taakstelling te voldoen. In dit situatie zou er sprake zijn van overmacht.

e: GS verwijst voor de motivering per gemeente naar de trede 5-brieven d.d. 17 maart 2026, die openbaar zijn gepubliceerd.

f. Nee dat hoeft niet, maar kan wel. GS treedt niet in de gemeentelijke afweging over de wijze waarop de taakstelling wordt ingevuld. Dat is aan de gemeente zelf, binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving. GS vragen in de trede 5-brieven om concrete, uitvoerbare en verifieerbare maatregelen in een tijdgebonden plan. Als minimaal twee en een half jaar lang de taakstelling niet is gehaald is de wettelijke taak niet naar behoren uitgevoerd.

g. GS schrijft gemeenten niet voor welke specifieke maatregelen zij dienen te treffen; de invulling is aan de gemeente zelf, passend binnen de lokale context en de gemeentelijke autonomie. In de gesprekken gedurende het toezichttraject is wel meegedacht over mogelijkheden binnen de lokale context, zoals realisatie van tijdelijke of flexibele

woonlocaties, doorstroomafspraken met corporaties en uitwisseling met gemeenten die ruimte hebben voor plaatsingen.

3. ***Uitvoering indeplaatsstelling*** a. *Kunt u uiteenzetten wat GS concreet van iedere van de vier gemeenten verwacht tijdens de begunstigingstermijn om de tenuitvoerlegging van indeplaatsstelling (trede 6) alsnog te voorkomen?* b. *Hoe ver moet iedere van de vier gemeenten concreet gaan in het benadelen van andere belangen en belanghebbenden, aangenomen dat het steeds gaat om een belangenafweging en keuze in (extreme) schaarste?* c. *Van welke andere belangen en belanghebbenden die door huisvesting van grote aantallen statushouders benadeeld kunnen worden, is GS zich concreet bewust?* d. *Hoe is GS concreet van plan uitvoering te geven aan de indeplaatsstelling bij iedere van de vier gemeenten die na 1 april 2027 naar het oordeel van GS onvoldoende vooruitgang hebben geboekt?* e. *Heeft GS meer ambtelijke middelen of mogelijkheden dan de colleges van B&W van iedere van de vier gemeenten waarmee de opgave voor huisvesting van statushouders wel bereikt zal kunnen worden?* f. *Hoeveel verder dan de colleges van B&W van iedere van de vier gemeenten om andere belangen en belanghebbenden te benadelen is GS bereid te gaan in geval van indeplaatsstelling?* g. *Hoe is GS concreet van plan in geval van indeplaatsstelling zowel de financiële kosten, die op de gemeenten worden verhaald, als de benadeling van andere belangen en belanghebbenden te beheersen en te mitigeren?*

Antwoord

a: Van de vier gemeenten wordt verwacht dat zij vóór 1 april 2027 de volledige achterstand inlopen en daarbij tevens structureel voldoen aan de halfjaarlijkse taakstellingen.

b en c: GS treedt bij trede 5 niet in de gemeentelijke afweging over de wijze waarop de taakstelling wordt ingevuld. De invulling is aan de gemeente zelf, binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving en de gemeentelijke autonomie. GS ziet en erkent dat de druk op de beschikbare sociale huurwoningen momenteel groot is, mede door een kleine sociale voorraad. GS onderschrijft de aannahme niet dat huisvesting van vergunninghouders per definitie andere belangen schaadt en onderstreept nogmaals dat het de uitvoering betreft van de wet.

d, e, f en g: GS spreekt nadrukkelijk de verwachting en hoop uit dat alle gemeenten en ook deze vier gemeenten de begunstigingstermijn benutten om de achterstand zelfstandig in te lopen binnen hun eigen autonomie, zodat feitelijke indeplaatsstelling niet nodig zal zijn. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn, dan is GS op grond van artikel 124 Gemeentewet gerechtigd alle nodige maatregelen te nemen, op kosten van de gemeente. De provincie is op dit moment bezig met het inventariseren hoe de feitelijke uitvoering kan worden vormgegeven, waarbij het doel is de wettelijke taak te realiseren op een wijze die voldoet aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en waarbij de financiële kosten die op de gemeenten worden verhaald, zo veel mogelijk worden beheerst en gemitigeerd.

